

REFORMFÖRSLAG

Välfärdens kärna ska fungera på landsbygden

Av reformgruppen för landsbygd: Christofer Bergenblock (ordförande),
Johan Andersson, Sofia Nilsson och Helena Lindahl.

Mål och förslag är reformgruppens egna.

Samhällsanalyserna som ligger till grund för reformförslagen finns här:

<https://www.centerpartiet.se/samhallsanalyser>

Nu är det landsbygdens tur

Reformer för en fungerande välfärd i Sveriges landsbygder

Välfärdens kärna fungerar inte tillräckligt bra i Sveriges landsbygder. I den samhällsanalys som ligger till grund för de reformförslag som här presenteras har vi konstaterat att utmaningarna är stora. Mätningar visar också att tilltron till det offentliga sviktar hos dem som bor på våra landsbygder. Vad värre är: De har av allt att döma goda skäl att känna missnöje.

Skolan ger inte alla barn samma start i livet eller samma möjlighet till livsresor. Skolresultaten i landsbygderna är sämre och andelen behöriga lärare är lägre. Möjligheten att bedriva flexibla och småskaliga verksamheter försvåras av regelverk och byråkrati. Kostnaden för skolan per invånare varierar kraftigt, men med avsevärt högre kostnader för landsbygdskommuner.

Den allmänna hälsan i landsbygderna är sämre och man är mer socioekonomiskt utsatt. Andelen åtgärdbara dödsfall är högre i landsbygdskommuner. Administration äter av personalens tid och andelen med fast läkarkontakt är avsevärt mindre i landsbygderna.

Ett stort antal av Sveriges kommuner tror sig inte kunna leverera den äldreomsorg som befolkningen förväntar sig i framtiden. Liksom i skolan är kostnaderna per invånare högre i landsbygderna än i städerna. Demografin visar samtidigt att landsbygdskommuner har en allt äldre befolkning. Förutsättningarna att långsiktigt klara sina åtaganden för äldreomsorgen är mycket dåliga utan omfattande reformer eller resurstillskott.

Många år av centralisering och storstadsperspektiv på välfärdens organisering har på flera sätt försvårat möjligheten att leverera likvärdig välfärd i hela Sverige.

I vår samhällsanalys har vi pekat ut tre övergripande områden där det behövs reformer för att välfärdens kärna ska fungera på landsbygden. Dessa är ekonomin, byråkratin och kompetensbristen. Målet med den här rapporten är att peka ut breda reformer som kan förbättra förutsättningarna för en fungerande välfärd i hela landet. Vid sidan av detta behövs ett helt batteri av insatser för att komma till rätta med problemen i alla delar. Arbetet måste fortsätta. Centerpartiet har kämpat för rättvisa villkor för Sveriges landsbygder sedan vi bildades, och den kampen går vidare.

Målsättningar för våra reformer

Det övergripande målet för vårt arbete är att välfärdens kärna ska fungera på landsbygden. Vi har valt att bryta ner detta i delmål. Precis som när det gäller reformarbetet behöver målsättningarna över tid bli fler och mer precisa. Det grundläggande är att vi från politiken och det offentliga sida nu gör det tydligt att det är landsbygdens tur. Det är dags för genomgripande reformer som leder till en jämlik välfärd oberoende av var i Sverige man bor.

Utifrån den samhällsanalys vi tidigare presenterat har vi formulerat följande delmål:

1. Sambandet mellan hög kommunalskatt och sämre välfärd ska brytas. Oavsett var man bor ska man kunna ha höga förväntningar på välfärden, men även pengar att leva för när skatten är betald.
2. Landsbygdens barn ska ha rätt till bra skolor och kompetenta lärare. Ojämligheten i skolresultat mellan stad och land ska bort.
3. Kvaliteten inom vården ska vara jämlik i hela landet. Tillgängligheten till akutvård, förlossning, primärvård och fast läkarkontakt måste uppnå rimliga krav på likvärdighet.
4. De äldres livskvalitet ska vara lika god i landsbygderna som i städerna, med minskad personalbrist inom omsorgen och förbättrad tandhälsa.
5. De byråkratiska hindren för flexibilitet och anpassad välfärd i Sveriges landsbygder ska rivas.
6. Genom stärkt finansiering, utbildning och ekonomiska incitament ska kompetensbristen i landsbygdens välfärd minskas och personalen känna större trygghet i sin anställning.

Reformer på tre områden

Det finns ett enormt behov av politiska åtgärder för en mer jämlik välfärd. Åtskilliga beslut och reformer, såväl nationellt som regionalt och lokalt, kommer att krävas. I den här rapporten presenterar vi ett antal reformområden som vi menar är särskilt viktiga. Dessa lägger grunden för att minska orättvisorna och stärka förutsättningarna för att välfärden ska fungera i hela Sverige. Precis som vi lyft fram i vår samhällsanalys så möter reformerna utmaningar som finns inom tre områden.

Ekonomi

Sverige har under lång tid underinvesterat i landsbygderna, och det har fått konsekvenser. Trots det nuvarande utjämningsystemet ser vi stora ojämlikheter i välfärdens kvalitet och i det lokala skattetrycket. Utjämningsystemet klarar inte av att uppfylla sitt syfte. Därför behöver nu stora satsningar och investeringar göras. Över tid behöver vi sträva efter att systematiskt bygga upp ett långsiktigt hållbart finansieringssystem som lägger grunden för en trygg och jämlik välfärd i hela landet.

Anledningen till att en radikal omfördelningspolitik behövs är att många av bristerna i välfärden på landsbygden handlar om resursbrist. Och att den resursbristen under åren tillåtit växa sig allt för stor. Rika kommuner i och runt våra städer måste i högre grad bidra medan kommuner i våra gles- och landsbygder behöver tillskott. Utjämningsystemet kan inte baseras på principen allt till alla. Från politiskt håll måste vi därför prioritera välfärdsinvesteringar i Sveriges landsbygder med målet att skapa likvärdighet i hela landet. Landsbygderna har jämfört med större städer helt andra förutsättningar. Det handlar bland annat om långa avstånd, åldrande befolkning och ett mindre befolkningsantal. Sammantaget har man kostnader som inte mer tätbefolkade delar av landet har. Här måste staten kompensera så att människor kan lita på välfärden, oavsett var de bor.

Den utbredda känslan av att landsbygden avvecklas måste brytas genom satsningar som gör att landsbygden utvecklas. Modern teknik, närhet och småskalighet är viktiga komponenter för att nå dit. Satsningar på detta måste på ett helt annat sätt prioriteras i statens budget framöver.

Byråkratin

Samtidigt som Sverige underinvesterat i landsbygderna har politiken också överbyråkratiserat. Ett av de största hindren för en fungerande välfärd i våra landsbygder ligger i fyrkantiga regler och lagar som byggts upp under decennier – både från höger och vänster i politiken. På grund av politisk klåfingrighet, centralisering och långtgående detaljstyrning går resurser i allt för hög grad till administration i stället för till verksamheterna. Genom att pengarna är låsta till specifika ändamål förhindras också kommunerna att prioritera så att verksamheterna fungerar så bra som möjligt.

Landsbygdsperspektivet måste vara ständigt närvarande i beslutsfattandet, vare sig det handlar om fördelning av statliga resurser eller om framtagande av regler, förordningar och lagar. Det rådande storstadsperspektivet, som utgår från storskaliga lösningar i tätbsssefolkade områden, måste brytas.

Kompetensbristen

Hela Sverige lider brist på utbildad personal, och Sverige är inte unikt. Norge, Finland och Danmark upplever samma sak. Hela EU har brist på kompetens. Ur svenskt perspektiv är bristen allra störst i våra landsbygder och den är inte minst påtaglig inom välfärden. Den hårt prövade kommunala och regionala ekonomin medför också osäkerheter kring befintliga verksamheter. Skolor, vårdinrättningar och äldreboenden hotas av nedläggning. Denna sorts risker gör det ännu svårare att rekrytera eftersom potentiell personal kan antas vara ovilliga att flytta till eller utbilda sig för en karriär inom välfärden i Sveriges landsbygder. Med bättre och mer långsiktiga ekonomiska förutsättningar kan det sistnämnda problemet mildras. Men det behövs också fler insatser för att åtgärda kompetensbristen och förbättra rekryteringen.

Reform 1 – Mer pengar till landsbygdens välfärd

Förslag:

- Utdelning från statliga bolag som nyttjar Sveriges naturresurser ska komma landsbygden till del.
- Fastighetsskatten från elproducerande anläggningar ska stanna lokalt.
- På sikt måste en bred skatteöversyn och ett rättvisare utjämningsystem säkerställa en rimlig finansiering till välfärdens kärna i våra landsbygder.

Utdelning från statliga bolag ska komma landsbygden till del

Det råder inget tvivel om att en stor del av Sveriges välstånd byggts upp med hjälp av naturresurser såsom skog och malm. Landsbygderna bidrar på ett avgörande sätt till Sveriges tillväxt, också när det gäller energiproduktionen. Trots det så har landsbygderna inte på ett rimligt sätt fått ta del av vinsterna från dessa resurser.

Det är hög tid att landsbygderna nu får ta del av de ekonomiska resurser som deras naturtillgångar genererar. Delar av de medel som genererats till statskassan genom utdelningen från statliga bolag som nyttjar naturresurser ska därför gå tillbaka till Sveriges landsbygder. Totalt bör omkring åtta till tio miljarder kronor årligen återföras från bolag som bygger sin verksamhet på de naturresurser som återfinns i våra landsbygder. Summan motsvarar den genomsnittliga utdelningen från skogsbolaget Sveaskog och gruvbolaget LKAB under de senaste fem åren. Utdelningen från statliga bolag som nyttjar naturresurser ska via statsbudgeten återföras till landsbygder i hela landet oberoende av var bolaget bedriver sin verksamhet.

Förutom att återföra utdelningen från statliga bolag till landsbygden, så menar vi alltså att fastighetsskatten från elproducerande anläggningar ska tillfalla de kommuner och regioner där dessa är belägna. Totalt handlar det om cirka 1,3 miljarder kronor som därmed stannar i våra landsbygder.

Vidare ska alla de möjligheter som finns för att göra det billigare att bedriva välfärd i våra landsbygder utnyttjas. Därför menar vi att möjligheten till sänkta arbetsgivaravgifter i stödområdena ska utnyttjas så mycket som EU-lagstiftningen tillåter. På sikt vill vi driva på för att lagstiftningen ska möjliggöra differentierade arbetsgivaravgifter kopplat till kommuners och regioners gleshet.

Bred skatteöversyn för att säkra välfärdens kärna på Sveriges landsbygder

Det behövs en stor och genomgripande översyn av dagens skatte- och utjämningsystem för att på längre sikt garantera en fördelning som ger jämlika förutsättningar för välfärdens kärna i alla delar av landet. I dag ser vi att systemet inte är byggt för att klara av detta, vilket innebär att Sveriges landsbygder missgynnas. Det behöver inte vara så. I länder som till exempel Finland och Norge får kommunerna i högre grad än i Sverige ta del av fastighets- och bolagsskatter. Det finns skäl att studera hur andra länder

hanterar frågor som rör välfärdens finansiering på landsbygden. På samma sätt behöver system utformas som gör att mer av den tillväxt som skapas i landsbygderna långsiktigt kommer landsbygderna till del.

Nyligen har en i raden av alla utredningar av utjämningsystemen genomförts. Även om man där för diskussioner om att i större grad ta hänsyn till gleshet är det inte den genomgripande reform som landsbygderna skulle behöva. Fler steg behöver tas och större reformer genomföras. I dag innebär systemen att enorma belopp skickas till växande storstäder. Det relativt högre skattetrycket i Sveriges landsbygder hämmar samtidigt den lokala tillväxten. Allt detta behöver åtgärdas.

Ska välfärdens finansiering klaras på lång sikt behövs breda strukturreformer. Till detta hör alltså ett reformerat utjämningsystem där gleshet beaktas i mycket högre grad än i dag, samtidigt som resurser i betydligt mindre utsträckning skickas till växande storstäder. Utjämnningen ska just jämma ut, inte späda på ojämlikheterna.

Reform 2 – Landsbygdssäkra lagar och beslut

Förslag:

- Riktade statsbidrag ska i princip avskaffas för landsbygdskommuner.
- Politiska beslut och lagar ska landsbygdssäkras genom att en obligatorisk konsekvensbedömning ur landsbygdsperspektiv införs i lagstiftningsprocessen. Vi kallar det Ramviksmodellen.
- All befintlig lagstiftning inom vård, skola och omsorg ska ses över ur ett landsbygdsperspektiv för att möjliggöra små, flexibla och lokalt anpassade lösningar.

Pengarna direkt till landsbygden

Länge har regeringar både till höger och vänster i politiken använt sig av en uppsjö av små specialdestinerade statsbidrag till kommuner och regioner i syfte att visa handlingskraft. Under 2023 fanns det sammanlagt 167 riktade statsbidrag omfattande 42 miljarder kronor. 133 av dem var riktade till kommunerna och 84 även till regionerna. De riktade statsbidragen måste sökas, administreras och återrapporteras från varje kommun eller region som vill ta del av dem. Det kräver personella resurser som landsbygdskommuner sällan har. I bästa fall innebär de riktade statsbidragen att kommunen måste lägga onödiga pengar på att administrera stöden, i värsta fall innebär det att kommuner med stora behov inte kan ta del av bidragen eftersom man saknar tid och resurser att administrera dem.

Statliga pengar måste gå direkt till landsbygderna utan omvägen via ansökan om statsbidrag. Vi menar att riktade statsbidrag i princip ska avskaffas för landsbygdskommuner som ska kunna ta del av stöden utan ansökan och krav på återrapportering. Pengarna bör betalas ut per automatik enligt givna kriterier. De ska betraktas som ett generellt statsbidrag eller sektorsbidrag och gå direkt till landsbygden. Eventuell uppföljning får i dessa fall bli ett statligt ansvar.

Ramviksmodellen – Avbyråkratisera och riv hindren för småskaliga lösningar

Ramviksmodellen myntades av den tidigare statsministern Thorbjörn Fälldin. Under sin tid som statsminister hade han inför viktiga beslut för vana att ställa frågan hur besluten skulle påverka hans grannar hemma i Ramvik. Den typen av landsbygdsperspektiv måste byggas in som ett obligatorium i svenskt beslutsfattande. Vi behöver återuppliva Ramviksmodellen.

Vi menar att all befintlig lagstiftning inom vård, skola och omsorg behöver ses över ur ett landsbygdsperspektiv och anpassas till landsbygdens villkor. Regler, förordningar och lagar som hindrar småskaliga välfärdslösningar anpassade efter landsbygdens behov ska avlägsnas. En obligatorisk konsekvensbedömning ur landsbygdsperspektiv måste också införas i lagstiftningsprocessen. Detta ska garanteras med hjälp av en ny landsbygdskommission, som delvis ges en funktion liknande Lagrådets.

De krav som i dag ställs på offentliga välfärdsverksamheter tar ofta tydlig utgångspunkt i städer och tätbefolkade områden. I praktiken omöjliggör det ofta småskaliga lösningar. Det som görs i liten skala fungerar ofta i städer, men storskaligheten fungerar sällan i våra landsbygder. Eftersom Sverige ser olika ut måste även lösningarna få se olika ut. Vi måste både tillåta och uppmuntra småskaliga lösningar som skolor med färre elever, små vårdcentraler eller läkarmottagningar, och mobila tjänster för vård och äldreomsorg. Den digitala omställningen måste uppmuntras genom att främja exempelvis fjärrundervisning, telemedicin och digital administration.

Ett exempel på småskaliga lösningar är möjligheten att öppna små vårdenheter med enbart en läkare och en sjuksköterska, eller mindre barnmorskeledda förlossningskliniker. Det bör i lag tydliggöras att vad som är miniminivån för en primärvårdsmottagning eller en förlossningsklinik. Samverkan mellan regioner och kommuner behöver också öka så att små vårdenheter, till exempel i form av sjukstugor, kan komplettera vårdutbudet och erbjuda vårdplatser för korttidspatienter. Syftet är att komplettera där vården i dag uppvisar vita fläckar. Inom vissa områden, så som tillgång till beredskapssjukhus och luftburna transporter, behöver staten å andra sidan ta ett större ansvar än idag.

Krav på bemannade skolbibliotek och strikta regler som förhindrar fjärrundervisning är exempel på hur storstadsperspektivet fått lov att styra. Detta är ett direkt hot mot möjligheten att bedriva skolor i landsbygdsområden och tyder på en total oförståelse för landsbygdens villkor. I synnerhet som denna typ av byråkratiska pålagor sällan eller aldrig kommer med någon rimlig finansiering. Det går inte att utforma landsbygdens välfärd enligt storstadens villkor. Det måste finnas utrymme för flexibilitet, småskalighet, tekniska lösningar och anpassning.

Genom Ramviksmodellen kommer det alltså bli obligatoriskt att bedöma vilka konsekvenser ett beslut får för Sveriges landsbygder. Därmed kan det rådande storstadsperspektivet, som utgår ifrån stora enheter i tätbefolkade områden, motverkas.

Reform 3 – Stärk kompetensen och förbättra rekryteringen

Förslag:

- Ett omfattande kompetenslyft ska genomföras för att vidareutbilda personal på landsbygden till rätt kompetens och behörighet inom välfärden
- Staten ska avtala med lärosäten så att utbildning och vidareutbildning inom välfärdsyrken erbjuds via lokala och regionala utbildningscentra.
- Kunskaper om välfärd i landsbygdsområden ska bli en integrerad del av utbildningarna till välfärdsyrken och tillgången till praktikplatser ska säkerställas.
- Ekonomiska incitament ska införas så att utbildad välfärdspersonal kan flytta dit där de behövs.

Genomför ett kompetenslyft för landsbygden

Befintlig personal utan rätt behörighet måste ges bättre möjligheter att vidareutbilda sig, till exempel så att fler lärare i skolorna på våra landsbygder ska bli legitimerade. Staten bör därför avtala om och genomföra en omfattande satsning på utbildning för att trygga personalförsörjningen inom välfärdsområdet på landsbygden.

I dag saknar en stor andel av personalen inom vård, skola och omsorg rätt utbildning. Det innebär exempelvis att många som utför en undersköterskas uppgifter saknar undersköterskeutbildning och att många som arbetar som förskollärare, fritidspedagog eller lärare saknar legitimation. Av den anledningen behövs ett stort kompetenslyft som går ut på att befintlig personal erbjuds möjlighet till utbildning. För den som redan är etablerad på en ort och har en anställning finns sällan alternativet att ta tjänstledigt eller säga upp sig för att flytta och gå en utbildning på heltid. Utbildningen ska därför kunna pågå som en del av anställningen parallellt med det ordinarie arbetet, så att inte verksamheterna dräneras på personal under utbildningstiden.

Samtidigt är behovet av exempelvis sjuksköterskor, läkare och tandläkare stort, det vill säga yrken där man inte kan arbeta utan legitimation. Såväl utbildningar till dessa yrken som till yrken inom omsorgs- och skolektorn behöver i möjligaste mån erbjudas lokalt, eller på distans. Studier visar att möjligheten till utbildning i närheten av där man bor gör att fler bor kvar och det är därför en nyckel till en bättre kompetensförsörjning i hela landet. Utbildningar och vidareutbildningar måste komma närmare och finnas tillgängliga på fler platser.

För att fler ska kunna vidareutbilda sig och att skaffa sig rätt behörighet eller legitimation bör ett avtal slutas mellan staten, kommuner, regioner, universitet och högskolor så att utbildning kan erbjudas via lokala utbildningscentra. Staten ska tillsammans med kommuner och regioner vara möjliggörare och lärosätena bistå med själva utbildningen.

Öka professionens kunskaper om landsbygdens välfärd

Det är för få av dem som utbildar sig till legitimerade yrken i välfärden som får tillräckliga kunskaper om vad det innebär att bedriva välfärdsverksamheter i våra landsbygder. Genom att låta detta perspektiv genomsyra utbildningarna och se till så fler kan göra sin praktik i landsbygderna kan statusen höjas och rekryteringen underlättas.

Glesbygdsmedicin måste bli ett naturligt inslag i vårdutbildningarna. Brist på platser för praktik eller verksamhetsförlagd utbildning (VFU), hindrar också utbyggnad av vårdutbildningarna. Det måste exempelvis bli ett uttalat uppdrag till läkarutbildningarna att praktikplatser erbjuds i landsbygdsområden. Inte minst är det viktigt att det utbildas läkare som har kunskap inom glesbygdsmedicin. Glesbygdsmedicinskt centrum (GMC) ska bli ett nationellt kunskapscentrum och få statliga medel för att lyfta kunskapen om vård i landsbygdsområden.

Möjligheten till VFU i landsbygdsområden ska finnas också på sjuksköterske- och lärarutbildningarna. Det måste även säkerställas att blivande lärare får kunskap om vad det innebär att vara lärare i åldersintegrerade klasser. Det är viktigt eftersom våra nyutbildade lärare behöver få insikter i hur skolan är utformad i verkligheten, också i våra landsbygder. Därför måste vi säkerställa att det finns VFU-platser i åldersintegrerade klasser. Att vara lärare i sådana klasser ställer särskilda krav och fler behöver ges erfarenhet av detta redan under utbildningen.

Ekonomiska incitament för bättre kompetensförsörjning

Fler människor med rätt kompetens behöver våga ta steget och flytta för att arbeta i Sveriges landsbygder. Därför fortsätter Centerpartiet driva frågan om avskrivning av studieskulder för den som flyttar för att arbeta inom ett bristyrke i landsbygdskommuner. Vi menar också att det finns skäl att införa ett flyttbidrag till delar av landet med särskilda behov av arbetskraft. En sådan satsning kan ställas mot regeringens prioritering att betala uppemot 350 000 kronor till den som är beredd att lämna landet. Det är vår bedömning att hela regeringens återvandringsatsning på 2,45 miljarder kronor över tre år i stället ska omvandlas till ett rekryteringsbidrag för kompetensförsörjning inom landsbygdens välfärdsverksamheter.

Vad betyder dessa reformer för skolan?

För skolan innebär dessa reformer en tryggare och mer långsiktig finansiering. Med Centerpartiets politik kan nedläggningsvågen av skolor på landsbygden stoppas och färre kommuner behöver fatta nedläggningsbeslut som en besparingsåtgärd. Det kan finnas andra relevanta skäl att göra organisatoriska förändringar, men det bör inte vara nödvändigt att avveckla skolor på landsbygden som en renodlad besparing.

Landsbygdskommuner kan också lägga resurserna direkt på elevernas utbildning i stället för administration och sökande av riktade statsbidrag. Med våra förslag skulle fler elever få tillgång till behöriga lärare genom ökade resurser för att anställa och bättre möjligheter att komplettera undervisningen med digitala hjälpmedel. Landsbygden och landsbygdskommunerna skulle ges möjlighet att pröva nya arbetssätt, men också bli befriade från mycket av den statliga byråkrati som slukar resurser i dag.

Bättre förutsättningar för vidareutbildning skulle innebära en möjlighet att öka tillgången till legitimerade lärare. Med fler lärare som gjort praktik i landsbygdsmiljöer och som har större erfarenhet av vad det innebär, kan man också få lättare att hitta personal med den kompetens man behöver. Ekonomiska incitament kan underlätta att söka personal som i dag inte bor i kommunen.

Vad betyder dessa reformer för vården?

Även för vården innebär detta en tryggare och mer långsiktig finansiering. De regioner som bär ansvaret för vården kan också genom en stärkt finansiering bättre samverka med kommunerna och fördela kostnaderna för välfärden på ett bättre sätt. Med statliga stöd för modern teknik och luftburna transporter kan man nå högt ställda mål på att akut vård snabbt ska nå invånare också i utpräglad glesbygd. Möjligheten till provtagning och bevakning av människors hälsotillstånd förbättras. Tryggheten ökar och färre vårdinrättningar behöver hotas av nedläggning.

För vården innebär detta också en helt ny möjlighet att forma en nära vård med större möjligheter att arbeta småskaligt. Möjligheten att testa nya lösningar skulle bidra till ökad tillgänglighet för fler, också i glesbygd. Ett tätare samarbete mellan regioner och kommuner skulle underlätta möjligheten att ta ett gemensamt ansvar för hälso- och sjukvården inom regionerna.

Ett tydligare inslag av glesbygdsmedicin i utbildningarna skulle höja kompetensen och göra det möjligt att på ett anpassat sätt arbeta för att minska ojämlikheterna i vårdutfall för landsbygden. En stärkt möjlighet till vidareutbildning skulle också lägga grunden för att minska bristen inom vissa personalkategorier. Och på samma sätt som inom skolan skulle ekonomiska incitament göra det möjligt att rekrytera fler som i dag bor på annan ort, men potentiellt också gå från en mycket hög andel stafettpersonal till fast anställda.

Vad betyder dessa reformer för äldreomsorgen?

För äldreomsorgen innebär detta ett tillskott som gör att fler kommuner kan täcka behoven. Underskotten minskar och möjligheten att anställa personal förbättras. Digitaliseringens möjligheter kan också bättre tillvaratas och på så sätt bidra till att fler äldre snabbare kan få den vård eller den hjälp som de behöver.

Redan i dag sker en betydande teknikutveckling och med bättre möjligheter att pröva nya arbetssätt kan kvaliteten öka. En tryggare och mer enhetlig finansiering skulle också innebära att förutsättningarna att möta de äldres behov, både nu och i framtiden, skulle förbättras.

Inom äldreomsorgen är bristen på undersköterskor mycket stor, och den väntas öka om inget görs. Också fler sjuksköterskor behövs. Därför skulle ökade möjligheter till utbildning och vidareutbildning vara av stor betydelse. En generellt ökad kunskap när det gäller glesbygdsmedicin skulle bidra till att höja äldreomsorgens kvalitet och möjlighet att ge rätt omsorg och vård till fler. Också på detta område finns stora behov av att underlätta rekryteringen, exempelvis genom ekonomiska incitament.